

szakaszban a D-i oldalon, már a metszetben is látszódo alapfalakon túl, feltehetőleg a boltívhez tartozó szabályos szerkezetben megépített téglák kerültek elő. A tégláégető Ny-i oldalát a markoló elvitte, így csak 3 m-es szakaszon lehetett a jelenséget megfigyelni. A jelenség K-i oldalán szintén a boltív indítása és a beszakadt boltozat omladéka került elő. Az itt készített metszetben a kemence fűtőcsatornájának szerkezeti felépítését (alapfalai, boltozatának indítása) és betöltésének ép rétegsorát jól megtudtuk figyelni. Felületben K felé még 1,20 m hosszan látszódo a boltíves rész folytatása. Ezt követően csak vörös színű téglás omladékréteg (a beszakadt boltozat omladéka) volt látható a megtisztított szakaszon.

Az ősz folyamán tovább folytattuk a régészeti megfigyelést, majd október 18. és november 9. között újabb megelőző feltárássra került sor. A leletmentés helyszíne körüli területen a humusz eltávolítása után kiderült, hogy az akkor még egy jelenségnek vélt vörös téglás, törmelékes omladék, valójában több jelenséget takar: egy munkagödörből induló, két, négyszögletes alaprajzú tégláégető és kicsit távolabb egy kör alakú kerámiaégető kemence bontakozott ki.

A leletmentéskor feltárt tégláépítményről is tisztázódott, hogy tégláégető kemence. A leletmentés keretei között feltárt része maga az égetőtér. Ehhez a leletmentés során feltárt 330 cm hosszú (nem a kemence teljes hossza) égetőtérhez tartozott egy boltíves szerkezetű, 240 cm hosszú, 120 cm széles, szintén terrazzoval kikent tüzelőcsatorna. A tüzelőcsatorna mindkét fala (a boltív indításával) viszonylag jó állapotban került elő.

A kisebbik tégláégető kemence a leletmentéskor talált tégláégetőtől ÉK-re került elő. A 210×210 cm-es égetőtérhez itt egy 100–120 cm hosszú, 60 cm széles tüzelőcsatorna tartozott. A tüzelőcsatorna és az égetőtér alját is terrazzoval kenték le. Ezen kisebbik tégláégető kemence állapota volt a legjobb, mivel az oldalfalai között szinte épségben maradt ránk a belső szerkezete: a rostély, alatta a rostélyt tartó, boltívesen rakott áthidaló támpillérek és legalul a kemencealj hamus betöltése. A rostélyt szabályos rendben, kisméretű, négyszögletes római téglából rakott, párhuzamosan futó téglasorokból építették meg. A rostély tégláit K-i és Ny-i oldalukon félkör alakban vágták ki az égetéshez szükséges lyukacsos szerkezet kialakításához.

A kerámiaégető kemence a kisebbik tégláégető kemencétől K-re került elő, tájolása megegyezik azzal (É-D). Maga a kemence kicsiny tüzelőcsatornával (90×60 cm) és kör alakú égetőtérrel (Á=178 cm) rendelkezik. A kör alakú égetőtér közepén többsoros, hosszúkás római téglából épített boltív található. A kör alak szélén pedig félkör alakban kicsi, négyszögletes téglákból álló tartóoszlopok, amelyek a rostély alátámasztásául szolgáltak.

Leletek jobbára a kerámiaégető kemencéből, ill. a két tégláégető közös munkagödöréből kerültek elő.

Szakszerű állagmegóvás után a régészeti jelenségeket gépi erővel földdel visszatakarták.

Munkatársak: Isztin Gyula geodéta és régésztechnikus, Vámos Péter régésztechnikus.

MLADONICZKI RÉKA

266. Kőszeg, Városház utca 4.

(KÖH 69525)

(Vas megye) Kk

2010. december 15–16-án régészeti megfigyelést folytattunk Kőszeg történelmi főterén és a Városház utca 4. sz. telken, ahol szennyvízbekötésre került sor. A telek a hajdani várórokba esik, a Városház u. 4. kapuja alatt húzódik a hajdani városfal, amelynek 70–80 cm mélységben korábban már elbontott, 155–160 cm széles maradványait találtuk meg. A városfal fölötti bolygatott földben levélmintás, 17. századi kályhacsempék töredékeit találtuk.

A Kelcz-Adelffy utcában és a Jurisics tér DK-i sarkában több helyen figyeltünk meg feltételezhetően a Lábasház helyén működő vágóhídhöz köthető égett állatcsontokat. Az árokszakasz bolygatott földjéből néhány szórvány kályhacsempé-töredéket gyűjtöttünk.

PAP ILDIKÓ KATALIN

267. Krasznokvajda, Kőtelek-dűlő

(KÖH 16025)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U

2010. május 4-én örökségvédelmi hatástanulmány készítéséhez kapcsolódó bejárást végeztünk a Cserehát területén. A Krasznokvajda és Büttös közötti műút kezdő szakaszának É-i oldalán, ahol feltehetően az ismert neolitikus lelőhely K-i szélé húzódik, egy elkerített gyümölcsöst találtunk. Kerítésének külső oldalán, néhány fűmentes folt, ill. túrás helyén, mintegy 250 m hosszú szakaszon néhány apró cseréptöredéket, paticsdarabot és egy obszidiánszilánkot gyűjtöttünk. A leletek arra utalhatnak, hogy az ismert neolitikus település valóban kiterjedt erre a területre is.

Munkatársak: Galkó József, Gál-Mlakár Viktor, Hajdú István, Kalászdí György.

CSENGERI PIROSKA

268. Kunadacs, Hosszú-dűlő Észak

(KÖH 75677)

(Bács-Kiskun megye) Ő, Á, Kk

2010. november 4-én helyszíni bejárással valószínűleg egy illegális homokbányára bukkantunk. A Jónai-járás és a Hosszú-dűlő határában egy ÉNy-DK irányú, a környezetéből erőteljesen kiemelkedő homokos hát található. A hát Ny-i oldalát érinti a homokbánya. A metszetfalban objektumok körvonalaí rajzolódta ki. A homokbánya metszetfalából és a domb még meglévő részéről régészeti leletanyagot, közelebbről nem meghatározható őskori, Árpád-kori és késő középkori leletanyagot gyűjtöttünk.

Munkatársak: Mészáros Mónika régész, Guttyán Attiláné régésztechnikus és Vida Ágnes adattáros.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

269. Kunadacs határa

(Bács-Kiskun megye) Ő, Sza, N, Ge, A, Kö, Kk

A Nabucco gázvezeték Csongrád és Bács-Kiskun megyét érintő nyomvonzszakaszára készítendő örökségvédelmi hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárásokat 2009. december 7. és 2010. május 25. között végeztük. A beruházás a két megye területén áthaladva összesen 23 település közigazgatási területén valósul majd meg, a tervezett 177 km hosszú nyomvonal mindkét oldalát 100-100 m szélességben vizsgáltuk. A terepi felderítés időpontjában a külterületi szakasz meghatározó részét (kb. 21%-át) már sűrű vetés borította, nagyjából hasonló arányban (kb. 19%) fordult elő erdő, rét, legelő, ill. gazzal fedett terület, melyeken szintén nem lehetett terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Kunadacs külterületén végzett munka során 7 új lelőhelyet találtunk: *Horváth-tanya* (KÖH 74551); *Dunai-tanya* (74553); *Barátság Tsz-től K-re* (74555); *Mezei-tanya* (74557); *Simon J.-tanyától É-ra* (74559); *Szöke-tanya* (74561); *Béni-tanyától DK-re* (74563). A terepbejárás során őskori, szarmata, népvándorlás kori, gepida, avar, középkori, késő középkori és újkori leletek kerültek elő.

Munkatársak: Sóskuti Kornél, Bóka Gergely régészek; Alács Attila, Bognár Margit, Fodor Péter, Kiss László Levente technikusok.

ZSOLDOS ATTILA – PARDITKA GYÖRGYI

270. Kunágota határa

(Békés megye) Sza, Á

A Kunágota mezőfejlesztés project (Kág-4 jelű kút termelésbe állítása) keretében tervezett vezeték nyomvonalához kapcsolódóan végeztünk 2010. február 27–28-án szisztematikus régészeti terepbejárást.

Darabos-tanya (KÖH 73071): A nyomvonal által érintett 074/26–28, 084/1–2, 0101/2, 090/26–28 hrsz.-ú ingatlanokon, Kunágotától ÉNy-ra, a település szélétől mintegy 1300–1400 m-re, az egykori Darabos-tanya helyétől főként D-re, DK-re találtunk a felszínen szórva-ványosan szarmata kori kerámiatöredékeket. A lelőhely kiterjedése bizonytalan, de az biztos, hogy a nyomvonalon és attól főként D-re előforduló leletanyag a lelőhely szélét egy régi, ma már erősen feltöltődött, DK-ÉNy irányú érmeder DNy-i partján határozza meg. A lelőhely DK-i széle is meghatározható, de Ny-i és ÉNy-i kiterjedése bizonytalan. Mérete hozzávetőlegesen 600×300 m-re becsülhető. A lelőhelyet éppen közepén vágja át a Medgyesegyháza–Mezőkovácsháza műút felé haladó kövezett út, ill. az annak ÉK-i oldalán húzódó széles

és mély csatorna. A tervezett vezeték nyomvonala a lelőhely ÉNy-i harmadát metszi.

Rát-földek (KÖH 73075): A nyomvonal által érintett 074/25–26 hrsz.-ú területen, Kunágotától ÉNy-ra, a település szélétől kb. 1500 m-re, a Rát-Földek Ny-i szélén, a Medgyesegyháza–Mezőkovácsháza műút irányába vezető kövezett út K-i oldalán, az egykori Darabos-tanya helyétől mintegy 100 m-re ÉK-re egy magas, DK-ÉNy irányban húzódó hát DNy-i és DK-i széle egy régi folyómederre támaszkodik. A kiemelkedés DK-i vége magasabb, ettől ÉNy felé fokozatosan ellaposodik a felszín. A lelőhelynek csupán a vezeték nyomvonala felőli szélét tudtuk meghatározni, ÉNy-i irányú kiterjedése bizonytalan. A lelőhely bejárt területének kiterjedése 200×150 m. Mindenütt a kiemelkedés lejtőéig nyúlik, a laposabb részeken leletanyag már nem fordult elő. A gyűjtött leletanyag szépszámú szarmata kori kerámiatöredékekből áll.

Vajda-határa, Magas-part (KÖH 73077): A nyomvonal által érintett 090/22 hrsz.-ú területen, Kunágota belterületétől ÉNy-ra kb. 2500 m-re, a Vajda-határa nevű külterületi rész közepén, egy ÉK-DNy irányú dűlőút DK-i oldalán lévő magasparton igen kis kiterjedésű lelőhelyet azonosítottunk. A hozzávetőlegesen 120–130×80 m-es lelőhely egyértelműen a tőle K-re lévő, ÉK-DNy irányú, széles és mély folyómederre támaszkodik, s az említett dűlőúttól mintegy 50 m-re helyezkedik el. A folyómeder Ny-i partja ezen a szakaszon igen magas, és széles elterülő, míg a K-i oldalon csak alacsony területek húzódnak. A lelőhely területén Árpád-kori kerámialeletek fordultak elő, nem nagy mennyiségben.

SZATMÁRI IMRE

271. Kunágota határa

(Békés megye) Sza, Á, I

2010 nyarán és őszén megelőző régészeti feltárásokat végeztünk a Kunágota MOL gázvezeték-fektetés által érintett régészeti lelőhelyeken.

Darabos-tanya (MOL-1 lh., KÖH 73071): A terepbejárás során azonosított lelőhely 313 m hosszú szakasza esett a gázvezeték 6 m széles nyomvonalába. A megelőző feltárást szeptemberben végeztük el, 1328 m²-en. Az 50–80 cm vastagságú felső termőrétteg alatt, a világos barna löszös rétegben 97 régészeti jelenség folytja rajzolódott ki.

A földúttól Ny-ra eső szelvény közepén, egy 100 m hosszú szakaszon, 28 D-É tájolású sírból álló szarmata temetőrészlet került elő. A sírok a területen szétszórva, szabályos elrendezés nélkül helyezkedtek el, 3 sírt részben egymásra ástak. Többségük rablott volt, de ennek ellenére több esetben is találtunk koporsóra utaló nyomokat. Ahol meg lehetett figyelni, a halottak háton fekvő, nyújtott testhelyzetű pozícióban voltak, kivételt egy sír jelentett, melyben zsugorított testhelyzetű csontvázat tártunk fel. A viseleti tárgyak közül gyakoriak a